

Florina Ilis

*Îngăduie Prietenă, să-ți amintesc că
Poetul...*

130 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI

LUCIAN BLAGA

(1895-1961)

Curatori:

Florina Ilis
Katalin Luffy

Paula Ștefan
Călin Emilian Cira

Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga”

Cluj-Napoca
2025

Aducem mulțumiri pentru colaborare colegilor:
Alina Man, Anca Balea, Clara Fulea, Ioachim Gherman,
Felix Floca, Ștefan Martinescu

În data de 9 mai 2025 se împlinesc 130 de ani de la nașterea poetului Lucian Blaga. Cu acest prilej, Biblioteca Centrală Universitară vernisează, în generosul spațiu al „Colecțiilor speciale”, o expoziție dedicată lui Lucian Blaga, având titlul *Îngăduie Prietenă, să-ți amintesc că Poetul...* Expoziția realizată de Florina Ilis, Luffy Katalin, Paula Ștefan și Călin Cira și-a propus să omagieze atât Poetul și Poezia, cât și Muza, fără de care, credeau anticii, dar și modernii, deopotrivă, creația autentică nu poate să existe.

În realizarea acestei expoziții am pornit de la întrebarea: Ce relevanță au muzele în viața unui poet? Dar întrebarea aceasta, de ordin general, ne-a condus înspre o altă întrebare mult mai precisă, și anume: Câtă importanță acordă un poet muzei și, implicit, inspirației? Având în vedere că Lucian Blaga s-a exprimat în repetate rânduri asupra problemelor creației poetice, asupra poeziei și a rolului inspirației și al muzelor, considerăm tema expoziției noastre potrivită și, sperăm, revelatoare pentru o mai bună înțelegere a universului poetic blagian.

Lucian Blaga afirma că *Muzele sunt pe cerul culturii fenomene tot atât de rare și minunate, de spectaculoase și neașteptate, inexplicabile în felul lor, ca novele pe cerul astral. Ar trebui să se scrie despre muze nu numai incidental. O istorie a lor ne-ar desveli latura de insondabil farmec a istoriei atât de tragice a omenirii.* Așa cum ideea de Geniu are o istorie îndelungată, istoria inspirației și, implicit, a mitului muzelor, fiind strâns legată de actul creației, presupune o tradiție nu mai puțin respectabilă.

Cine sunt și ce sunt muzele? Filosofii culturii au observat că, dintre toate trăsăturile geniului, inspirația reprezintă ideea cea mai rezistentă, întâlnită în aproape toate epocile istorice, iar această idee, conform imaginarului poetic, a fost dintotdeauna strâns legată de prezența muzelor. La origine se credea că erau numai trei muzе: *Aedea* („cântul”, „vocea”), *Meletea* („meditația”) și *Mneme* („memoria”), dar tradiția de mai târziu, atribuind fiecărei arte câte o muză, menționează nouă. Se consideră că muzele erau fiicele lui Zeus și ale Mnemosynei: Calliope, Clio, Erato, Euterpe, Melpomene, Polimnia, Terpsihora, Thalia și Urania.

Hesiod pomenește muzele în celebrul său poem *Teogonia*, recunoscându-le puterea de inspirație. Homer însuși invocă muza în *Iliada*, chiar la începutul poemului, îmbiind-o să-l inspire în *cântul* despre *mânia* lui Ahile Peleanul. Mai apoi, în *Odiseea*, același Homer va cere ajutorul muzei ca să-l descrie pe eroul Ulise. „Am auzit, va spune mai târziu și Cicero în *De Oratore*, III, 194, că *nimeni nu poate deveni un bun poet fără entuziasm și fără un suflu de nebunie...*”

În dialogul *Apologia lui Socrate*, Platon afirmă că: *...poetii nu compun prin înțelepciunea lor, dar printr-un instinct și atunci când sunt posedați de zei....* Iar în *Phaidon*, același Platon vorbește despre un *al treilea fel de posesiune și delir care este acela ce provine de la muzе. Numai poetii inspirați vor rămâne în conștiința oamenilor, cei care se bazează numai pe cunoștințe tehnice sunt poeți nedesăvârșiți.* Iar în

dialogul *Timaeus*, Platon consideră că *nebunia poetilor* este *vrednică de admirație* (amabilis insania).

În Grecia antică se credea că poezia autentică este inspirație, delir, o nebunie transmisă poetului prin intermediul muzei – o poezie care nu era inspirată fiind considerată lipsită de viață. De-a lungul timpului, tradiția platoniciană a *inspirației divine* se va menține aproape intactă, în ciuda oscilării ideii de Geniu, iar, mai târziu, în secolul romantic, această idee se va dezvolta, dobândind un nou prestigiu. Kant însuși subliniasse importanța originalității geniului, afirmând că *geniul este dispoziția înăscută prin care geniul dă reguli artei*, combătând, astfel, ideea Clasicismului potrivit căreia poetul creează după reguli precise printr-o tehnică respectuoasă cu tradiția antică.

Tema geniului, a *demoniei* inspirației, va fi constantă în imaginarul creației poetice, chiar dacă, uneori, ideea de muză își va pierde din forța de sugestie imprimată de mai vechea tradiție. La Goethe, însă, regăsim tema geniului îngemănată cu ideea muzei, implicit a inspirației, poetul german considerând *eternul feminin* un catalizator al creației poetice. Astfel, prin viziunea lui Goethe se desăvârșește separația de planuri, iar muza, dintr-o ființă celestă sau o zeităate a lumii de sus, dobândește identitate de pământească, intersectându-și viața cu cea a poetului. Deosebit de stimulatoare a fost și pentru Goethe corespondența (*Goethes Briefwechsel mit einem Kinde*) cu Bettina von Armin, sora lui Clemens Brentano și soția lui Achim von Armin, precum și prietenia poetică cu Charlotte Buff, numită Lotte, inspiratoare a

romanului *Suferințele tânărului Werther*. Romantismul și poezia modernă vor impune această imagine a unei femei reale care prin dragostea ei inspiră versuri. Celebru și (desigur) cunoscut de Blaga era și cazul lui Lou Andreas-Salomé (1861-1937), inspiratoarea lui Rilke, dar și a lui Nietzsche. Educat în spiritul culturii germane, Lucian Blaga nu este străin de aceste idei și, ca mare admirator al lui Goethe, aderă la viziunea și concepția acestuia despre creație și despre rolul femininului în inspirația poetică.

Dorli Blaga însăși recunoaște importanța pe care muzele au jucat-o în viața tatălui ei, considerând necesară și prielnică actului creației o anume *stare de grație poetică*, după cum o numește chiar ea, stare pe care numai prezența muzei o poate provoca (*Tatăl meu, Lucian Blaga*). Intuind rolul elementului feminin în creația tatălui său, Dorli acceptă influența stimulativă a iubirii în actul creator plecând de la exemplul celei care a reprezentat în viața lui Blaga cel dintâi

izvor de inspirație: mama sa, Cornelia. Romanul autobiografic *Luntrea lui Caron* îi oferă fiicei poetului prilejul de a schița o mică tipologie a muzelor prezente în viața celebrului său tată. Astfel, pornind de la roman, Dorli se va referi la rolul pe care, în calitate de muze, trei femei diferite l-au avut asupra creației poetice blagiene, identificându-le cu principalele personaje feminine din roman.

Fiica poetului o invocă mai întâi pe Elena Daniello, ale cărei trăsături se regăsesc în personajul Ana Rareș din roman, considerată a fi imaginea muzei desăvârșite. Cea de-a doua, denumită în roman „prietena poeziei” din Brașov, este descrisă ca fiind inteligentă și scilpitoare – genul femeii de lume, muză ușor de identificat în persoana Domniței Gherghinescu-Vania. Și, în fine, în viziunea lui Dorli ar mai exista și *anti-muza*, reprezentată în roman de personajul Octavia, soția brodnicului de pe râul Mureș – personaj în trăsăturile căruia poate fi recunoscută Eugenia Mureșanu.

Expoziția noastră explorează, așadar, prin documentele pe care le deține Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga”, acest univers blagian al poeziei și al inspirației pus sub semnul întâlnirilor Poetului cu Muza. De asemenea, prin intermediul exponatelor ne-am propus să punctăm cronologic evoluția operei lui Blaga, raportând-o, din punct de vedere documentar, la prezența în viața poetului a femeii care, asemeni muzei din tradiția literară, va izbuti să pună în mișcare uluitoare energii creatoare și să stimuleze, prin inspirație, creația poetică. Expoziția valorifică manuscrise, documente, fotografii, volume din Fondul L. Blaga, Fondul Daniello, Donația I. Mușlea, Donația Gh. Bodea și din colecția personală a profesorului Ilie Rad.

Lucian Blaga s-a născut la Lancrăm, în 9 mai 1895, în casa preotului Isidor și al Anei Blaga. Condițiile istorice ale timpului în care și-a trăit copilăria și adolescența l-ar fi destinat fie unei cariere preoțești (asemeni tatălui său), fie carierei juridice, carierei didactice sau, după caz, celei

medicale. Dintre frații Blaga care au supraviețuit celei dintâi copilării, unul (Tit-Livius) a devenit profesor, un altul avocat (Lionel), un al treilea (Longhin) a urmat școala comercială și cel de-al patrulea, Liciniu, a studiat farmacia. Lucian a fost al nouălea copil al familiei, dar istoria a rânduit pentru el un destin diferit de cel al fraților săi mai mari. Volumul de poezii *Poemele luminii*, publicat în 1919, a consacrat nu numai un poet nou, ci un nume fără de care nu poate fi concepută poezia română modernă. Conștient că inspirația pentru poeziile din *Poemele luminii* i-o datora

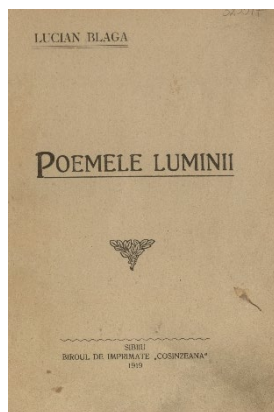

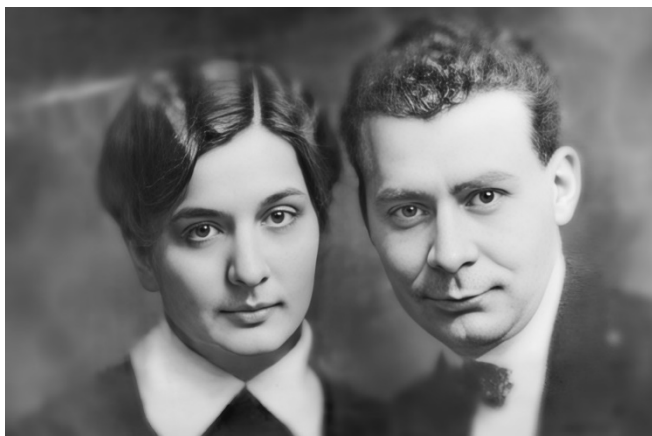
Corneliei Brediceanu, viitoarea sa soție, tânărul poet de 24 de ani îi dedică întâiul volum. *Căci tu ești aceea care scoate scînteile electrice din mine*, îi scrisese Corneliei într-o scrisoare din 6 mai 1918. *Să te gîndești mult la mine*, îi cerea apoi, *e foarte probabil că atunci îmi vin inspirațiile...*

Cornelia s-a născut în data de 2 septembrie 1897. A fost fiica mai mică a lui Coriolan Brediceanu și a Corneliei, care au avut împreună patru copii: pe Tiberius și Caius, Sempronia și Cornelia. Lucian o remarcase deja pe Cornelia ca elev de liceu la „Andrei Șaguna”, unde aceasta venise pentru a-și susține examenul de maturitate, dar s-au regăsit și s-au îndrăgostit unul de celălalt abia la Viena, în timpul studenției. Aici va înflori dragostea lor și va prinde aripi, înnobilită și de elanul avântat al poeziei. Lucian se simte stimulat de Cornelia căreia îi scrie mai multe scrisori în perioadele în care erau separați de

împrejurările istorice cauzate de război. O pune la curent cu toate stările sale poetice, îi explică ideile poeziilor noi, se simte inspirat de tânăra fată. Din păcate nu s-au păstrat și scrisorile Corneliei, dar ne dăm seama din răspunsurile lui Lucian ce însemna pentru el dragostea tinerei fete. Salutară și excepțională va fi și intervenția Corneliei pe lângă Sextil Pușcariu căruia Lucian îi va scrie la Chișinău, la începutul anului 1919, trimițându-i, la îndemnul fetei, versurile. Sextil Pușcariu include în *Glasul Bucovinei* zece poezii ale tânărului poet, promițându-i să le publice și pe celelalte. Încurajat, Lucian Blaga se gândește la un volum de poeme. Publicat întâi la Sibiu, volumul va fi imediat reeditat și la București de către Cartea românească. Succesul este imediat.

În expoziția noastră se regăsește o fotografie originală cu semnătura olografă a Corneliei, precum și o ediție princeps a volumului *Poemele luminii*. Inspirat de prezența Corneliei, Lucian Blaga va începe să scrie și aforisme. Evenimentele anului 1919 îi separă din nou pe cei doi tineri, Cornelia fiind inclusă în delegația românească la Conferința de pace de la Paris. Scrisoarea prin care este anunțată numirea ei la secretariatul delegației române se află expusă în vitrina expoziției noastre. Cornelia va ține un mic jurnal la Paris, manuscrisul olograf regăsindu-se, de asemenea, expus în vitrină.

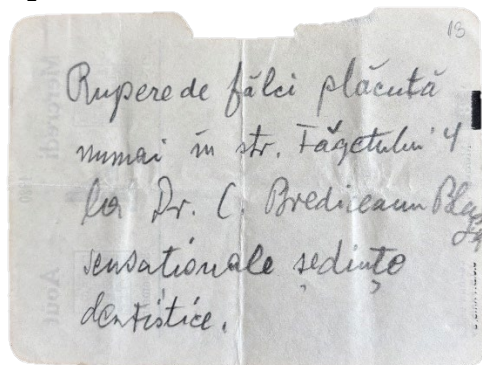

Familia Brediceanu a încercat să împiedice căsătoria celor doi tineri, dar, în ciuda opoziției acesteia, Cornelia și Lucian se vor căsători un an mai târziu la Cluj (16 decembrie 1920). Lucian își susținuse doctoratul la Viena cu un an înainte, sperând să obțină cu ajutorul titlului un post la Universitatea din Cluj. Din păcate, speranțele sale se năruie, cei doi tineri fiind obligați să părăsească în 1924 orașul și să se stabilească la Lugoj. Aici tânăra pereche va locui pe strada Făgetului, nr. 4, într-o casă cumpărată de Caius, fratele Corneliei. Cei doi ani petrecuți la Lugoj au însemnat pentru Lucian Blaga și o perioadă de creație intensă. Va continua să scrie poezie, dar și teatru. Elaborează dramele *Zamolxe*, *Tulburarea apelor*, *Daria*, *Fapta*, precum și începutul de la piesa *Meșterul Manole*. Lucrează intens și la eseul filosofic *Daimonion*. Tot la Lugoj, în casa de la vie, pune bazele teoretice ale *Eonului dogmatic*.

Vizitatorii vor întâlni în expoziție și o față glumeață a personalității poetului, prin intermediul *reclamelor*

duios comice pe care le făcea cabinetului stomatologic al soției sale. La Lugoj, Cornelia își deschisese un cabinet dentar, în timp ce Lucian se dedicase în totalitate scrisului.

În luna septembrie 1926 va debuta perioada diplomatică a existenței lui Lucian Blaga, iar prima misiune încredințată îl va purta, împreună cu Cornelia, la Varșovia. Vor urma, în ordine, Praga (1 noiembrie 1927 – 1 aprilie 1928), Berna (1 aprilie 1928 – noiembrie 1932), Viena (Noiembrie 1932- 1937), din nou Berna (1 februarie 1937- decembrie 1937) și Lisabona (18 mai 1938 – 1 aprilie 1939). Importanța pe care Cornelia a avut-o în viața lui Lucian Blaga a fost covârșitoare. A fost muza constantă a vieții sale. Iar faptul că Lucian Blaga a recunoscut întotdeauna influența remarcabilă a Corneliei se poate deduce și din decalogul adresat soției (*Decalog ad usum Corneliae*, trimis în 1933 împreună cu o scrisoare din Salzburg), al cărui manuscris olograf poate fi admirat în vitrina expoziției. Fragmente din unele scrisori trimise unul altuia de către cei doi soți pot fi, de altfel, regăsite printre expozate. Interesant și valoros pentru istoria

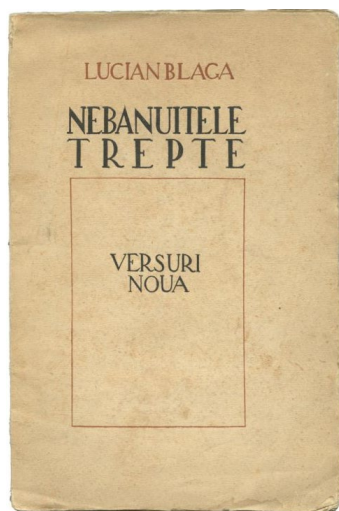

literară îl reprezintă și manuscrisul *Elogiul satului românesc*, redactat de către Cornelia Blaga, cu corecturile autorului. Acest discurs va fi rostit cu ocazia recepției de gală de la Academia Română (iunie 1937), Cornelia ascultându-l la radio, la Berna, unde se afla atunci familia.

După 13 ani de străinătate, eforturile lui Sextil Pușcariu de a-l aduce ca profesor la Universitatea din Cluj dau roade, astfel că, renunțând definitiv în 1939 la cariera diplomatică, Lucian Blaga se va stabili în orașul nostru, ocupându-și postul obținut la catedră. Din păcate, în toamna anului următor, Universitatea din Cluj, împreună cu întreaga administrație românească, va trebui să se refugieze la Sibiu. În ciuda prestigiului academic de care se bucura și a recunoașterii literare, poetul Lucian Blaga reclama o epuizare a sursei creatoare, o slăbire a inspirației poetice. Era mulțumit ca profesor și filosof, dar neîmpăcat sufletește ca poet, după cum lasă să se întrevadă și în unele mărturisiri. Îi lipsea inspirația...

Cea de-a doua vitrină a expoziției noastre este dedicată celor trei femei care i-au inspirat și insuflat noi energii creatoare în perioada grea a anilor 1940-1947. Este vorba de Domnița Gherghinescu-Vania, Coca Rădulescu și Eugenia Mureșanu.

Domnița Gherghinescu-Vania (1908-1969) sau *prietena poeziei* – cum o numise însuși poetul – locuia împreună cu soțul ei Dumitru Gherghinescu-Vania la Brașov, unde cei doi aveau un salon literar și editau revista de poezie *Claviaturi*. În salonul din strada Crișan 16, personalități importante ale culturii române (Tudor Arghezi, George Enescu, Corneliu Baba, Lucia Demetrius, Petru Comarnescu, Nae Ionescu, Ionel Teodoreanu...) au răspuns invitației Domniței, fascinate de magnetica ei prezență. Pentru a reda puțin din atmosfera timpului, vizitatorii vor regăsi în vitrina expoziției și o ilustrată cu *Brașov: Livada Poștei*, locul unde se situa casa soților Gherghinescu-Vania – ilustrată ce provine din Colecția E. Marvan. Vizitatorii expoziției vor putea observa și un exemplar din revista *Claviaturi*, editată la Brașov. Excepționalul volum de poeme din 1943, *Nebănuitele trepte*, îi datorează Domniței apariția, aceasta fiind cea care i-a inspirat cele mai multe poezii din carte. Le menționăm pe cele mai cunoscute dintre ele: *Domnițele*, *Schimbarea zodiei*, *Încântare*, *Ardere*, *Veghe*... Vizitatorii o vor descoperi pe Domnița în calitate de traducătoare, ei datorându-i-se cea dintâi traducere a lui Alain-Fournier, *Cărarea pierdută*, în limba română. În 1971 va apărea postum și o carte de

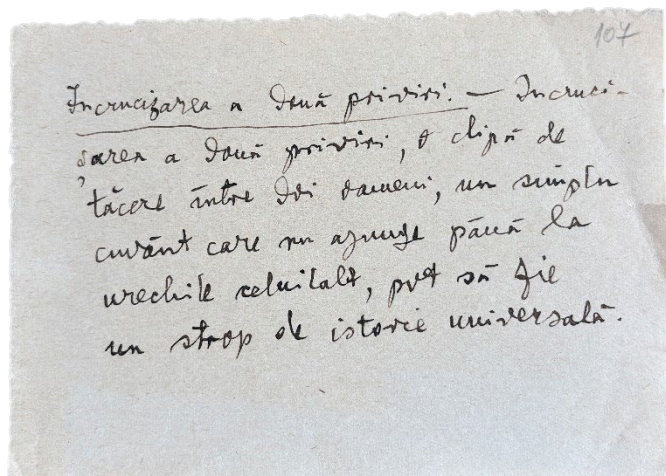
memorii intitulată *Cartea pierdută*. Corespondența dintre Lucian Blaga și Domnița se păstrează astăzi la Biblioteca Academiei Române din București, fiind editată, de altfel, în anul 1995, de către Simona Cioculescu. După cum putem afla din acest volum, ultima scrisoare trimisă de către Blaga Domniței datează din martie 1948.

Coca Rădulescu (1920?-1946) bate pentru prima oară la ușa familiei Blaga din Sibiu într-o duminică de iulie 1945. În acea după-amiază, Dorli citea *Război și pace*. Pe tânăra studentă, trimisă de la București de Rosa del Conte cu câteva poeme de Blaga (*Liniște între lucrurile bătrâne, Martie, Mânzul, Pan, Scrisoare*) traduse în italiană, familia poetului o primește cu multă căldură. Era studentă la italianistică, la Facultatea de Filosofie și Litere a Universității București. Prezența fetei îl stimulează pe poet într-un nou avânt creator. Va scrie, inspirat de ea, o serie de 31 de poezii din care menționăm: *Începuturi, Prezența ta, Brândușele, Umbra mea, Enigma lunii...* Tânăra studentă în italianistică îi inspiră și noi aforisme, publicate mai târziu sub titlul *Elanul insulei*. Bolnavă de tuberculoză, tânăra va muri în august 1946. În toamna aceluiași an, familia Blaga va reveni la Cluj. Prezența meteorică a fetei nu lasă multe urme documentare în viața lui Blaga – de altfel, Dorli nici nu o menționează printre muzele tatălui său. Vizitatorii vor descoperi în expoziție și

o mărturie a lui Ion Muşlea, bun prieten al poetului, care confirmă rolul de muză al tinerei Coca în viaţa poetului. Este vorba despre un manuscris olograf, cu menţiunea „date neutilizate”. Însemnarea datează din 26. I. 1952:

Muza întâilor 14-15 poezii din volumul inedite, după cum îmi spune, studenta de la Sibiu (dşoara Rădulescu - i-a spus lui Nego prin iulie 1952), cu care în sept. 1945 a fost la Păltiniş - împreună cu Dorli şi o altă studentă, nepoată a soţiei lui Bordan. La Păltiniş, de fapt, m-am dus pentru ea!

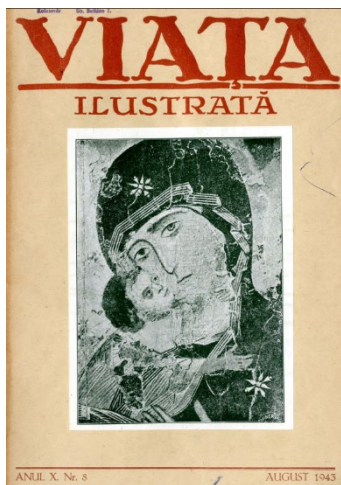
Se află, de asemenea, expus în vitrină şi poemul *În jocul vîrstelor*, poem inspirat de Coca Rădulescu, aşa cum apare în dactilograma cu corecturile autorului, precum şi două aforisme din volumul *Elanul insulei*:

Încrucişarea a două priviri. - Încrucişarea a două priviri, o clipă de tăcere între doi oameni, un simplu cuvânt care nu ajunge pînă la urechile celui alt, pot să fie un strop de istorie universală.

Revelatoare este, de altfel, și afirmația poetului despre rostul iubirii, din același volum de aforisme *Rostul iubirii: Natura este stăpânită de criteriul delimitărilor. Numai în iubire ea caută confuzii. Căci rostul iubirii este să restabilească pentru o clipă haosul inițial, din care să se nască o lume nouă*. Secțiunea dedicată tinerei Coca Rădulescu mai cuprinde o fotografie din 2003 cu casa în care a locuit Lucian Blaga în timpul refugiului Universității din Cluj (1940-1940), dar și un fragment din scrisoarea, datată 26 august 1946, în care Blaga o anunța pe Dorli de moartea tinerei fete. Secțiunea dedicată Cocăi se încheie cu poemul *Epitaf pentru Euridike* din volumul *Corăbii cu cenușă. Poezii*.

Eugenia Mureșanu sau *anti-muza* – cum o numise Dorli – era căsătorită cu preotul Florea Mureșanu când l-a cunoscut pe Lucian Blaga. În romanul *Luntrea lui Caron*, Lucian Blaga o descrie în personajul Octaviei – probabil

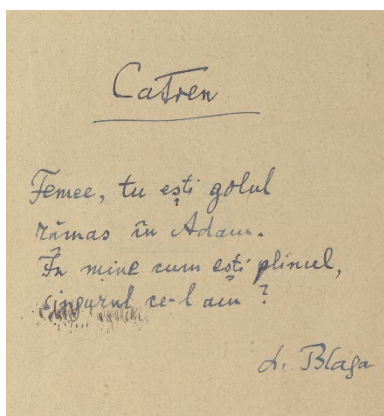
cel mai bine realizat caracter dintre toate personajele feminine. Era ea însăși poetă. A debutat în 1933, în publicația *Satul și școala*. După revenirea la Cluj, în 1946, Blaga va frecventa casa Mureșenilor unde activa și un cenaclu literar, urmat de tinerii studenți: Lucian Valea, Dumitru Micu, Valeriu Anania și alții. În *Viața ilustrată*, anul X. nr. 8, august,

1943, publicație pe care Eugenia o redacta împreună cu părintele Mureșanu, ea menționase apariția volumului *Nebănuitele trepte* de Blaga, elogiindu-l... Sub imboldul Eugeniei, Blaga va scrie poemele *Dacă m-aș pierde*, *Prier*, *Cântecul spicelor*, *Drum prin cimitir*, poeme integrate de poet în diferite cicluri, publicate postum. Din păcate, nu există mențiuni documentare în acest sens. Cert este, însă, pretextul poeziei *Drum prin cimitir*, poezie inspirată de plimbarea prin cimitirul din Cluj alături de Eugenia Mureșanu, în vederea regăsirii mormântului fratelui său Liciniu. Un volum de *Sonete*, publicat de Eugenia Mureșanu în 1968, ne arată o poetă încă influențată de universul liric blagian. Revelatoare este în acest sens poezia *Meșterul Manole*, cu trimitere la teatrul blagian și la mitul autohton al creației artistice. Născută în Statele Unite, la Ohio (1913), Eugenia va emigra acolo, unde va continua să scrie, publicând sporadic, până la moarte.

A treia vitrină a expoziției îi este dedicată celei din urmă muze a poetului: Elena Daniello (1910-2010). Din fericire, în cazul Elenei Daniello fondurile bibliotecii noastre sunt mai bogate în documente deoarece, prin bunăvoința acesteia, o importantă parte a arhivei familiei referitoare la Lucian Blaga a fost donată bibliotecii încă din timpul vieții sale. Apropierea de Elena Daniello s-a produs în ultimul deceniu de viață al poetului, un deceniu excepțional din punctul de vedere al creației,

dar întunecat și trist din cauza situației și schimbărilor politice din țară. Îndepărtat de către regimul comunist din învățământ și din Academia Română (1948), Lucian Blaga a funcționat și ca cercetător la Institutul de Istorie-Filosofie din Cluj (1949-1951), apoi bibliotecar-șef și director-adj. la Filiala Bibliotecii Academiei din Cluj (1951-1959). Ca traducător s-a remarcat, în special, prin traducerea operei *Faust* de Goethe, traducere definitivată în aceeași perioadă de timp. Editată postum de către fiica sa Dorli Blaga, opera creată între anii 1948-1960 este cu adevărat impresionantă. Este vorba de aproximativ 250 de poezii, patru volume filosofice, proză literară (*Hronicul și cântecul vârstelor*, *Luntrea lui Caron*), 2000 de aforisme, o piesă de teatru (*Anton Pann*), eseuri, antologii de poezie populară, traduceri din lirica engleză și universală. În total, conform testamentului său editorial, au rămas nepublicate, la moartea sa, 21 de volume de scrieri diverse.

Cele mai multe dintre poeziile scrise în anii de interdicție i-au fost inspirate de Elena Daniello, stând mărturie în acest sens volumul de corespondență *Plin mi-e sufletul meu de tine, plin*. Lucian Blaga: *Scrisori către Elena Daniello* (volum editat de Ilie Rad, în anul 2023).

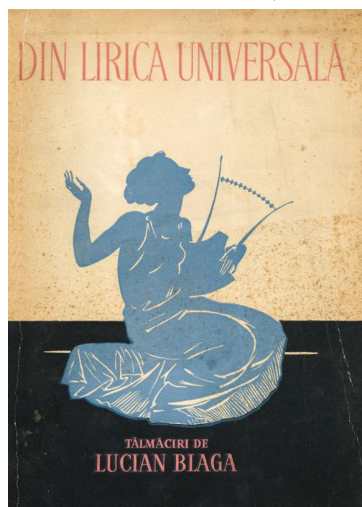
Invitat, în vara lui 1950, la Gura Râului, de către Cornel Manta, Viorica (soția) și Marioara (sora lui Cornel), Lucian Blaga are ocazia să se împrietenească cu Elena Daniello, al cărei cabinet stomatologic îl frecventase anterior în câteva rânduri. Mai târziu, la Cluj, Blaga va fi primit acasă la soții Daniello, unde va petrece multe clipe frumoase alături de cei doi soți pe care, ulterior, și aceștia le vor evoca cu multă căldură. Poemele inspirate de doamna Daniello vor fi incluse după moartea poetului în volumele de postume. De remarcat în expoziție este și poemul dactilogramă *Greerușa*, un poem mult îndrăgit de Elena Daniello, după cum reiese și din unele interviuri ale acesteia. Fondul Daniello cuprinde multe lucrări ale lui Blaga (poezii, aforisme, romanul *Robie cerească*, *robie pământescă*), copiate de către Elena Daniello pentru cazul în care poetul ar fi fost arestat de autoritățile comuniste. Vizitatorii vor regăsi diferite exponate dintre copiiile realizate de către Elena din opera scrisă de Blaga în

acea perioadă. Demn de apreciat este și caietul de însemnări al Elenei Daniello, în care regăsim câteva impresii ale acesteia după moartea lui Lucian Blaga.

Cea de-a patra vitrină a expoziției noastre este dedicată Corneliei, soția lui Lucian Blaga, care a știut, prin prezența ei, când discretă, când implicată și stimulatoră, să influențeze constant viața și creația poetului. Secțiunea se deschide cu un fragment dintr-o scrisoare a lui Blaga către Cornelia și Dorli, datată 14 august 1946, în care poetul scrie despre casa unde vor locui după revenirea la Cluj. O fotografie cu casa respectivă, unde Lucian Blaga va trăi până la moarte, a fost realizată în anul 2003 și se găsește expusă în vitrină. De asemenea, pentru a reda atmosfera acelor ultimi ani de viață ai poetului, au mai fost expuse fotografii din apartamentul lui Blaga, situat într-un imobil din strada Măcinului, nr. 20. Fiindu-i imposibil să publice poezii originale, Lucian Blaga va începe traducerea operei *Faust* de Goethe. Filiala Bibliotecii Academiei Române,

unde era integrat ca bibliotecar, își avea sediul provizoriu în clădirea Bibliotecii noastre. Retrăgându-se să lucreze la traducerea lui Faust, în încăperea de sub trepte – situată între etajul unu și etajul doi al clădirii – acesteia i se va spune *Bârlogul lui Faust*. Traducerea din *Faust* îi va spori poetului pofta de a continua să traducă din lirica universală. Astfel, încurajat și de Cornelia, care realiza o primă transpunere în română a poemelor, Blaga va traduce din poezia engleză modernă (Wordsworth, Yeats, Keats etc.), dar și din lirica universală. Retras după pensionare (1959) în casa din strada Măcinului, Lucian Blaga, sprijinit de către Cornelia, care dactilografiia manuscrisele poetului, va continua să scrie, definitivând opera filosofică pe care a sistematizat-o în patru trilogii: *Trilogia cunoașterii*, *Trilogia culturii*, *Trilogia valorilor* și *Trilogia cosmologică*.

Până în cea din urmă clipă a vieții poetului (6 mai 1961), Cornelia i-a fost alături: iubită, soție și inspiratoare muză. *Eu cu Cornelia suntem una, un tot unitar, o monadă*, scrisese Lucian Blaga însuși, referindu-se la Cornelia. Fundamentală, după cum afirmă Matei Călinescu în volumul *Conceptul modern de poezie*, este, în cazul poeziei lui Blaga, înțelegerea ideii de inițiere și a

poetului văzut ca un adevărat inițiat în misterele poeziei, ideea de mister fiind situată chiar în nucleul fierbinte, generator al creației poetice. Or, în acest context al inițierii, femeia dobândește, în universul poetic blagian, un rol esențial: este și muză, dar și călăuză înspre misterul de nepătruns al lumii. A te apropia de acest mister presupune, însă, un exercițiu necesar de obiectivare și de esențializare, pentru ca redarea neînțelesului prin metaforă – un alt concept important în poetica blagiană – să sporească misterul și nu să-l distrugă. Cornelia Blaga a înțeles semnificația exactă a acestui demers poetic afirmând că este de acord cu orice (implicit cu prezența muzelor) *pentru ca poezia să fie perfectă...*

Lucian Blaga

Bibliografie selectivă

1. Lucian Blaga, *Aforisme*, Text stabilit și îngrijit de Monica Nanu, București: Humanitas, 2008.
2. Lucian Blaga, „*Plin mi-e sufletul de tine, plin*”. *Scrisori către Elena Daniello*, Ediție îngrijită, note și comentarii de Helene Rodica Daniello și Ilie Rad, Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2023.
3. Lucian Blaga, *Corespondență A-F*, Ediție îngrijită, note și comentarii de Mircea Cenușă, Cluj-Napoca : Dacia, 1989.
4. Lucian Blaga, *Zări și etape*, Ediție îngrijită și repere istorico-literare de Dorli Blaga, București: Minerva, 1990.
5. Cornelia Blaga-Brediceanu, *Jurnale: 1919, 1936-1939, 1939-1940, 1959-1960*, București: Humanitas, 2016.
6. Dorli Blaga, *Tatăl meu, Lucian Blaga*, Cluj-Napoca: Biblioteca Apostrof, 2004.
7. Cicero Marcus Tullius, *Arta oratoriei*, Ediție bilingvă, București: Saeculum, 2020.
8. Matei Călinescu, *Conceptul modern de poezie*, Pitești: Paralela 45, 2009.
9. Platon, *Opera integrală*, Vol. 1: *Apărarea lui Socrate: Criton: Euthyphron: Charmides: Alcibiade I.: Ion: Hippias I.: Hippias II.: Protagoras: Laches: Theages: Lysis*, București: Humanitas, 2021.

10. Platon, *Opera integrală*. Vol. 2: *Euthydemos: Cratylus: Gorgias: Menexenos: Menon: Phaidon: Banchetul*, București: Humanitas, 2022.

Catalogul expoziției

1. Lucian Blaga, *Aforisme*. - Copie manuscrisă (Fond Daniello)
2. *Cornelia Brediceanu*, 1916. - Fotografie originală cu semnătură olografă (Fond L. Blaga).
3. Lucian Blaga, *Poemele luminii*, București: Cartea românească, 1919. - Volum de poezii dedicat Corneliei Brediceanu.
4. Lucian Blaga, *Hronicul și cântecul vârstelor*, Vol. I, 1946. - Amintiri despre prima întâlnire cu Cornelia la Brașov și revederea la Viena. - Dactilogramă (Fond Daniello).
5. *D.D. Roșca, Teculescu, L. Blaga*. - Fotografie-carte poștală, trimisă Corneliei Brediceanu la Viena, 22 mai 1917 (Fond L. Blaga)
6. Scrisoarea prin care Cornelia Brediceanu este anunțată că a fost numită ca secretară a delegației române la Conferința de Pace de la Paris, 3 aprilie 1919. - Manuscris cu semnătura olografă a ministrului secretar de stat Alexandru Vaida-Voevod (Fond L. Blaga)
7. *Cornelia Brediceanu*, Veneția, mai 1919. - Fotografie originală (Fond L. Blaga).
8. Cornelia Brediceanu, *Jurnal*, 1919. - Manuscris olograf (Fond L. Blaga)
9. *Lucian Blaga după absolvirea doctoratului*, Viena: H. Schieberth, 1920. - Fotografie originală (Fond L. Blaga)

10. Bilet scris de Lucian Blaga pentru Cornelia, cca. 1920.
- Manuscris olograf (Fond L. Blaga)
11. Scrisori trimise de Lucian Blaga soției sale, Cornelia,
de la Oașa, 21 iulie și 21 august 1923. - Manuscrise
olografe (Fond L. Blaga)
12. Scrisoare trimisă de Lucian Blaga soției sale, Cornelia,
[1924]. - Manuscris olograf (Fond L. Blaga)
13. Scrisoare trimisă de Lucian Blaga soției sale, Cornelia,
[1924]. - Manuscris olograf (Fond L. Blaga)
14. *Casa Bredicenilor*, Lugoj, 2003. - Fotografie (Donația
Gh. Bodea)
15. “Reclamele glumețe” concepute de Lucian Blaga
pentru cabinetul stomatologic al Corneliei, deschis la
Lugoj, 1924. - Manuscris olograf (Fond L. Blaga)
16. Scrisoare trimisă de Lucian Blaga soției sale, Cornelia,
3 iulie 1925. - Manuscris olograf (Fond L. Blaga)
17. *Cornelia și Lucian Blaga*, Cluj, 1924. – Fotocopie.
18. Scrisoare trimisă de Lucian Blaga soției, Cornelia, și
fiicei, Ana Dorica (Dorli), Franckfurt am Mein, 10
august 1930. - Manuscris olograf (Fond L. Blaga)
19. *Familia Blaga: Cornelia, Lucian și Dorli*,
Pötzleinsdorf, 1934. – Fotocopie.
20. Cărți poștale trimise Corneliei de Lucian Blaga,
Salzburg, 1933. (Fond L. Blaga)
21. Lucian Blaga, *Decalog ad usum Corneliae*, trimis
soției împreună cu o scrisoare, Salzburg, [1933]. -
Manuscris olograf (Fond L. Blaga)
22. Scrisoare trimisă lui Lucian de Cornelia Blaga, 1933. -
Manuscris olograf (Fond L. Blaga)

23. *Cornelia Blaga*, Viena, 1935. - Fotografie originală (Fond L. Blaga)
24. Lucian Blaga, *Elogiu satului românesc: discurs de recepție în Academia Română*, 1937 - Manuscris redactat de Cornelia Blaga, cu corecturile autorului (Fond L. Blaga)
25. Cartea de liberă circulație C.F.R. a lui Lucian Blaga, în calitate de membru al Academiei Române, 1939-1940. - Document original (Fond L. Blaga)
26. Lucian Blaga, *Incântare*, în: *Claviaturi, caiet de poezie*, 1941, nr. 7-8. - Revistă editată la Brașov de soții Gherghinescu-Vania.
27. *Brașov: Livada Poștei*, București: Colecția E. Marvan, 192?-193?. - Carte poștală.
28. Domnița Gherghinescu-Vania, *Cartea pierdută*, București: Cartea Românească, 1973. - Cu portretul autoarei.
29. Alain-Fournier, *Cărarea pierdută. Roman*. În românește de Domnița Gherghinescu-Vania. Cuvânt înainte N. I. Popa, București: Editura pentru Literatura Universală, 1967.
30. *Casa soților Gherghinescu-Vania, Brașov, str. Crișan, nr. 16*. Acesta era locul de întâlnire al salonului literar frecventat de importanți scriitori români. - Fotografie din 2003 (Donația Gh. Bodea)
31. Lucian Blaga, *Nebănuitele trepte. Versuri nouă*. Sibiu: Editura "Dacia Traiana" S. A., 1943. - Volum de poezii dedicat Domniței Gherghinescu-Vania.
32. Ion Mușlea, *Lucian Blaga - bibliotecar. Fapte, amintiri, mărturisiri (ciorne și însemnări)*, 1951-1952

- Manuscris olograf, cu mențiunea “date neutilizate”
(Donația I. Mușlea)
- 33. Lucian Blaga, *În jocul vîrstelor* - poezie inspirată de
Coca Rădulescu, în: Lucian Blaga, *Cîntecul focului,
poezii*, 195?. - Dactilogramă cu corecturile autorului.
(Fond L. Blaga)
- 34. Lucian Blaga, *Elanul insulei. Aforisme*, 1946. - Volum
inspirat de Coca Rădulescu (Fond L. Blaga)
- 35. Scrisoarea lui Lucian Blaga către fiica sa, Dorli, 26
august 1946. – Manuscris olograf (Fond L. Blaga)
- 36. *Sibiu, casa în care a locuit Lucian Blaga în timpul
refugiului Universității din Cluj (1940-1946)*. -
Fotografie din 2003 (Donația Gh. Bodea)
- 37. Lucian Blaga, *Epitaf pentru Euridike* - poezie
inspirată de Coca Rădulescu, în: *Corăbii cu cenușă.
Poetii*. - Dactilogramă. (Fond Daniello)
- 38. Lucian Blaga, *Robie pământească, robie cerească.
Roman. Vol. I*. - Transcriere de Elena Daniello (Fond
Daniello)
- 39. Eugenia Mureșanu, *Învierea fariseului Eleazar. Schițe.
Kolozsvár* - Cluj: Editor Prof. Emil Hațieganu, 1943.
- 40. Eugenia Mureșanu, *Lucian Blaga, Nebănuitele trepte.
Versuri nouă, 1943* - cronică în: *Viața ilustrată*, anul
X. nr. 8, august, 1943.
- 41. Eugenia Mureșanu, *Meșterul Manole*, în: *Sonete*,
București: Editura pentru Literatură, 1968.
- 42. Lucian Blaga, *Drum prin cimitir* - poezie inspirată de
plimbarea prin cimitirul din Cluj alături de Eugenia
Mureșanu, făcută în căutarea mormântului fratelui,

- în: *Vârsta de fier. Poezii. 1940-1944.* - Dactilogramă.
(Fond L. Blaga)
43. Lucian Blaga, poem fără titlu dedicat Elenei Daniello, Sibiu, 24 decembrie 1941 - Dactilogramă (Fond Daniello)
 44. Prima scrisoare trimisă Elenei Daniello, la Gura Râului, de Lucian Blaga, Cluj, 3 august 1950. - Manuscris olograf (Fond Daniello)
 45. *Nunta.* În prim plan, de la stânga la dreapta: Zelea Saveta, Mărioara Manta, Lucian Blaga, Elena Daniello, Gura Râului, 1951. - Fotografie (Prof. Univ. Ilie Rad)
 46. Lucian Blaga, *Greerușa* - poem dedicat Elenei Daniello, în: *Poezii*, Cluj-Sibiu, 1941-1955. - Dactilogramă (Fond Daniello)
 47. Lucian Blaga, *Bătrânii de la Troia*, în: *Poezii*, Cluj, 195?. - Manuscris olograf (Fond Daniello)
 48. Scrisoare trimisă Elenei Daniello de Lucian Blaga în toamna anului 1952. - Copie manuscrisă redactată de Elena Daniello, însoțită de însemnările sale (Fond Daniello)
 49. Lucian Blaga, *Argilă arsă, ulcioare și idoli. Aforisme* - Copie manuscrisă redactată de Elena Daniello (Fond Daniello)
 50. *Mihai Constantinescu, Lucian Blaga, Elena Daniello, Mia Constantinescu, Viorica Manta, Nelu Manta, căutând trifoi cu patru foi*, Gura Râului, 1951. - Fotografie (Prof. Univ. Ilie Rad)
 51. Lucian Blaga, *Catren*, în: *Poezii*, Cluj, 195?. - Manuscris olograf cu semnătura autorului (Fond Daniello)
 52. Lucian Blaga, *Fals catren*, în: *Poezii*, Cluj, 195?. - Manuscris olograf cu inițialele autorului (Fond Daniello)

53. Lucian Blaga, *Eterna iubită*, în: *Poezii*, Cluj, 195?. - Manuscris olograf cu semnătura autorului (Fond Daniello)
54. Lucian Blaga, *Viori aprinse, femeile*, în: *Poezii*, Cluj, 195?. - Manuscris olograf cu semnătura autorului (Fond Daniello)
55. Scrisoare trimisă Elenei Daniello de Lucian Blaga în iulie 1956. - Copie manuscrisă redactată de Elena Daniello (Fond Daniello)
56. Gotthold Ephraim Lessing, *Natan înțeleptul: poem dramatic în cinci acte*, în românește de Lucian Blaga, București: Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1956. - Volum cu dedicația lui Lucian Blaga pentru Elena Daniello (Fond Daniello)
57. Lucian Blaga, *Aforisme inedite* - Copie manuscrisă redactată de Elena Daniello (Fond Daniello)
58. Însemnările Elenei Daniello despre Lucian Blaga, din 1963, redactate la sfârșitul ultimului caiet din copia pe care a redactat-o după manuscrisul romanului *Luntrea lui Caron*. - Manuscris olograf (Fond Daniello)
59. Scrisoarea lui Lucian Blaga către Cornelia și Dorli Blaga, Cluj, 14 august 1946. – Manuscris olograf (Fond L. Blaga)
60. *Casa în care a locuit Lucian Blaga la Cluj, str. Măcinului nr. 20*. - Fotografie din 2003 (Donăția Gh. Bodea)
61. *Interiorul locuinței lui Lucian Blaga*, Cluj, 195?. - Fotografii originale (Fond L. Blaga)
62. Lucian Blaga, *Elanul insulei. Aforisme*, [Cluj], 1946 (Fond L. Blaga)

63. Scrisoarea lui Lucian Blaga către fiica sa, Dorli, 1953. - Manuscris olograf (Fond. L. Blaga)
64. Johann Wolfgang von Goethe, *Faust*. Traducere de Lucian Blaga, partea a II-a, [Cluj], 1953 - Manuscrisul olograf al traducătorului, cu însemnarea din ziua încheierii traducerii (Fond L. Blaga)
65. Johann Wolfgang von Goethe, *Faust: tragedie*, în românește de Lucian Blaga; prefată de Tudor Vianu. București : Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1955. (Fond Daniello)
66. *Lucian Blaga în "Bârlogul lui Faust" din clădirea Bibliotecii Universității din Cluj*, 1951-1952. - Fotografii originale (Donația I. Mușlea)
67. Traducerea revizuită a ultimei strofe din *Faust*, 9 aprilie 1957. - Manuscris redactat de Cornelia Blaga după dictarea lui Lucian Blaga (Fond L. Blaga)
68. Scrisoarea lui Lucian Blaga către Dorli Blaga, [Cluj, 1954?] - Manuscris olograf (Fond L. Blaga)
69. Lucian Blaga, *Tată și fiică*. - Manuscris redactat de Cornelia Blaga, cu corecturile autorului (Fond L. Blaga)
70. Lucian Blaga, *Corăbii cu cenușă. Poezii* - Dactilogramă cu însemnarea "Corectat de mine, Lucian Blaga. Bătută la mașină de Mutti" (Fond L. Blaga)
71. Lucian Blaga, *Din lirica univesală: tălmăciri*, București: Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1957 - Volum de traduceri la care Lucian Blaga a lucrat împreună cu soția sa, Cornelia.
72. William Wordsworth, *My heart leaps up*. Tradus: Cluj, 26. XII. 1959, în: *Din lirica engleză: Tălmăciri*

- de Lucian Blaga. Originalele engleze, 1956-1960. -*
Manuscris redactat de Cornelia Blaga (Fond L. Blaga)
73. William Wordsworth, *Îmi saltă inima*, trad. Lucian Blaga, în: *Din lirica engleză: Tălmăcirii de Lucian Blaga*, Cluj, 1960. - Dactilogramă (Fond L. Blaga)
74. Lucian Blaga, *Testament editorial*, Cluj, 1959. - Copie după manuscrisul original (Fond L. Blaga)
75. Scrisoarea Corneliei Blaga către fiica sa, Dorli, [Cluj, 196?]. - Manuscris olograf (Fond L. Blaga)
76. Lucian Blaga, *Opere*, Vol. I: *Poezii*, ediție îngrijită de Dorli Blaga. București: Minerva, 1974.

